

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 24.02.1998
COM(1998) 91 τελικό

Έκθεση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/95 του Συμβουλίου σχετικά με τη χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής υπέρ της Πορτογαλίας για την εφαρμογή ειδικού προγράμματος εκσυγχρονισμού της βιομηχανίας κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και των ειδών ένδυσης

Έκθεση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/95 του Συμβουλίου σχετικά με τη χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής υπέρ της Πορτογαλίας για την εφαρμογή ειδικού προγράμματος εκσυγχρονισμού της βιομηχανίας κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και των ειδών ένδυσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	Εισαγωγή	Σελ. 3
2.	Περιβάλλον	Σελ. 3
3.	Στρατηγική εκσυγχρονισμού της πορτογαλικής βιομηχανίας κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης	Σελ. 5
4.	Περιγραφή του προγράμματος	Σελ. 8
5.	Εκτέλεση	Σελ. 15
6.	Μελέτη των ικανοτήτων	Σελ. 23
7.	Τήρηση άλλων κοινοτικών πολιτικών	Σελ. 24
8.	Προβλέψεις εξέλιξης και συμπεράσματα	Σελ. 25

Έκθεση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/95 του Συμβουλίου σχετικά με τη χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής υπέρ της Πορτογαλίας για την εφαρμογή ειδικού προγράμματος εκσυγχρονισμού της βιομηχανίας κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και των ειδών ένδυσης

1. Εισαγωγή

Ο κανονισμός αριθ. 852/95 του Συμβουλίου της 10ης Απριλίου 1995, ενέκρινε τη χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής στην Πορτογαλία, υπέρ ενός ειδικού προγράμματος εκσυγχρονισμού της βιομηχανίας κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και ειδών ένδυσης.

Η παρούσα έκθεση σκοπό έχει να δώσει απαντήσεις στις απαιτήσεις που διατυπώνονται στο άρθρο 5 του εν λόγω κανονισμού, ο οποίος ορίζει ότι το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου 1997 η Επιτροπή θα πρέπει να υποβάλει έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών.

Τα πρώτα κεφάλαια της έκθεσης υπενθυμίζουν το πλαίσιο, εντός του οποίου το Συμβούλιο έλαβε την απόφαση να καταρτίσει ένα ειδικό πρόγραμμα, και περιγράφουν τη δομή, κυρίως όσον αφορά τη στρατηγική προσαρμογής του τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και ειδών ένδυσης στην Πορτογαλία μεταξύ 1995 και 1999. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται ένας πρώτος απολογισμός εκτέλεσης του προγράμματος, στον οποίο γίνεται αναφορά στις διάφορες πολιτικές της Κοινότητας. Τέλος, πραγματοποιείται μία σύντομη ανάλυση των προβλέψεων εξέλιξης.

2. Περιβάλλον

2 α) Διεθνές περιβάλλον

Στον τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης, η διαδικασία πλαισίωσης που εφαρμόζεται κατά παράδοση στις κοινοτικές εισαγωγές συνίστατο στη διαπραγμάτευση των περιορισμών επί των ποσοτήτων, στο διεθνές πλαίσιο μιας

περιορισμένης πρόσβασης σε όλες τις αγορές. Η συμφωνία επί του βραχυπροθέσμου (*Long Term Arrangement*) και η συμφωνία πολυϊνών (*MFL-Multifibre Arrangement*) παρείχαν ένα πλαίσιο δράσης για τις διμερείς συμφωνίες, μεταξύ χωρών εισαγωγής και εξαγωγής, με σκοπό τον περιορισμό των ποσοτήτων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και ειδών ένδυσης προέλευσης χωρών, όπου τα εργατικά είναι πολύ χαμηλά. Ο στόχος των περιορισμών αυτών επί των ποσοτήτων δεν ήταν να παρεμποδιστεί η ανάπτυξη του ανταγωνισμού στην κοινοτική αγορά. Κατά συνέπεια, η διεύθυνση των εισαγωγών αναπτύχθηκε, ενώ συγχρόνως αναδιάρθρωνόταν ο τομέας στην Ευρώπη.

Η ύπαρξη διμερών συμφωνιών στο πλαίσιο του τομέα κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης αποτελούσε μία εξαίρεση στο σύστημα του διεθνούς εμπορίου, το οποίο δρα υπό την υπεροχή που παρέχεται στην «πολυμεροποίηση». Κατ'αυτό τον τρόπο ο Γύρος της Ουρουγουάης επέβαλε μία προοδευτική ένταξη του τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης στους κανόνες και στην πειθαρχία του πολυμερούς διεθνούς εμπορίου. Η μεταβατική φάση προς μία πλήρη απελευθέρωση του τομέα άρχισε το 1994, και θα ολοκληρωθεί το 2005.

Η Πορτογαλία έδωσε όλως ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα αυτό, λόγω της πρωταρχικής σημασίας που έχει για την εθνική της οικονομία. Ο πορτογαλικός τομέας των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του εγγυημένου προστατευτισμού που παρείχε το ισχύον καθεστώς εισαγωγών στην Πορτογαλία. Η επίπτωση του ανταγωνισμού έγινε αισθητή κατά την προσχώρηση της Πορτογαλίας στην Κοινότητα και κατά την αποδοχή των κανόνων της εμπορικής πολιτικής που επακολούθησε. Μετά τη σύναψη των συμφωνιών του Γύρου της Ουρουγουάης, και της θεσμοποίησης του Παγκόσμιου Οργανισμού του Εμπορίου, η αναδιάρθρωση και ο εκσυγχρονισμός του τομέα παραμένουν τα μόνα μέσα οριοθέτησης των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της Πορτογαλίας. Το γεγονός ότι η Πορτογαλία έτυχε μιας σχετικά μακράς μεταβατικής περιόδου προσέφερε τον απαιτούμενο χώρο και το περιθώριο δράσης για να τεθούν σε εφαρμογή οι αναγκαίες ενέργειες. Σ'αυτό το πλαίσιο εντάσσεται το ειδικό πρόγραμμα για τον εκσυγχρονισμό της βιομηχανίας κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης στην Πορτογαλία, που ισχύει από το 1995 έως το 1999.

2 β) Βιομηχανικό περιβάλλον στην Πορτογαλία

Ο τομέας των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης διαδραματίζει πρωταρχικό ρόλο στην πορτογαλική βιομηχανία: το 1992, απασχολούσε 31% του συνόλου του ενεργού πληθυσμού της χώρας, και αντιπροσώπευε 30% του συνόλου των εξαγωγών. Το γεωγραφικό κέντρο του τομέα αυτού βρίσκεται στο βόρειο τμήμα της χώρας, γύρω από την Braga και το Porto, ενώ ένας σημαντικός πυρήνας βρίσκεται επίσης στις περιοχές Guarda και Castelo Branco.

Η σημασία του τομέα είναι ιδιαίτερα έντονη στην οικονομία ορισμένων περιοχών της χώρας, οι οποίες εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την εν λόγω βιομηχανική δραστηριότητα. Προς το σκοπό αυτό η ζώνη του Vale do Ave διακρίνεται ιδιαίτερώς, δεδομένου ότι απορροφά ένα περίπου τρίτο των θέσεων απασχόλησης του τομέα και εξαρτάται κατά 77% περίπου από τη δραστηριότητα του τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '80, ο τομέας γνώρισε μία μέση ανάπτυξη της τάξης του 10% κατ'έτος. Η αξία των εξαγωγών αυξήθηκε, από 1,3 δισεκατ. δολάρια ΗΠΑ το 1983 σε 2,9 δισεκατ. δολάρια το 1989. Η αύξηση αυτή επετεύχθη ουσιαστικά χάρη στο περιορισμένο κόστος του εργατικού δυναμικού.

Η βιομηχανία κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης δρούσε κατά κύριο λόγο ως υπεργολάβος για λογαριασμό μεγάλων βιομηχανιών και εμπορικών αλυσίδων της Βόρειας Ευρώπης. Κατά γενικό κανόνα, οι πορτογαλικές επιχειρήσεις δεν κατάφεραν ποτέ να αναπτύξουν δικά τους πρότυπα. Η έλλειψη καινοτομίας σε ένα τομέα που εξαρτάται από τις τάσεις της μόδας αποδείχθηκε επίσης κρίσιμη.

Η προσχώρηση στην Κοινότητα, το 1986, κατέστησε εμφανή τον ευάλωτο χαρακτήρα του τομέα απέναντι σε έναν αυξανόμενο ανταγωνισμό. Ο ανταγωνισμός αυτός προερχόταν από δύο κύρια στοιχεία : αφενός οι ευρωπαίοι εταίροι, στη συνέχεια προτιμησιακών συμφωνιών που ορίζονταν από την κοινή εμπορική πολιτική και αφετέρου οι κανόνες απελευθέρωσης του διεθνούς εμπορίου, μέσω των συμφωνιών του Γύρου της Ουρουγουάης και, στη συνέχεια μέσω του ΠΟΕ. Η προοδευτική ένταξη της Πορτογαλίας στην κοινοτική Ευρώπη κατέστησε δυνατή την μείωση των οικονομικών ανισοτήτων και μία αύξηση του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας ζωής· ωστόσο, τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της πορτογαλικής βιομηχανίας δεν μπορούν πλέον να βασίζονται στο χαμηλό κόστος του εργατικού δυναμικού, αλλά, αντίθετα, στην επιβεβαίωση ενός προσωπικού στυλ, το οποίο θα επιτρέψει να υπάρξει βιομηχανικός σχεδιασμός, ποιότητα και συνεχείς καινοτομίες.

2 γ) Κοινοτικό περιβάλλον

Λαμβανομένης υπόψη της δυσμενούς διεθνούς καταστάσεως, καθώς και της πυραμίδας των προτιμησιακών εμποριών συμφωνιών, η Ευρωπαϊκή Ένωση καθιέρωσε ένα πλαίσιο δράσης, το οποίο θα επιτρέψει την ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας της πορτογαλικής βιομηχανίας των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης. Ας σημειωθεί, ειδικότερα, ότι η ολοκλήρωση της Ενιαίας Αγοράς το 1992, η οποία είχε ως συνιστώσα την ελευθερία της κυκλοφορίας των ατόμων, των αγαθών, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων, επέτρεψε την εξάλειψη των τεχνικών εμποδίων και των ποσοτικών περιορισμών, ενόσω η προσαρμογή της πορτογαλικής βιομηχανίας κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης απέβαινε ολοένα και πιο επείγουσα.

Με τον κανονισμό αριθ. 852/95 της 10ης Απριλίου 1995, το Συμβούλιο αποφάσισε να καταρτίσει το πρόγραμμα, που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας έκθεσης, και του οποίου η συγχρηματοδότηση από τα ταμεία της Ένωσης θα εξασφαλίζεται μέσω της δημιουργίας ενός ειδικού κονδυλίου του προϋπολογισμού για τον εκσυγχρονισμό της βιομηχανίας κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης στην Πορτογαλία.

Στη συνέχεια της θέσης σε ισχύ του κανονισμού του Συμβουλίου, η πορτογαλική πρόταση Επιχειρησιακού Προγράμματος, η οποία επακολούθησε, εγκρίθηκε με την απόφαση C(95) 1756 της Επιτροπής, της 5ης Οκτωβρίου 1995.

3. Στρατηγική εκσυγχρονισμού της πορτογαλικής βιομηχανίας κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης

Ως όρο για τη χορήγηση της κοινοτικής συνδρομής, ο εν λόγω κανονισμός επέβαλε διαβούλευση μεταξύ της Επιτροπής και των πορτογαλικών αρχών για την κατάρτιση της στρατηγικής προσαρμογής του τομέα κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης. Κατ' αυτό τον τρόπο συμφωνήθηκε, μεταξύ των πορτογαλικών αρχών και της Επιτροπής, ότι η διαδικασία διαρθρωτικής προσαρμογής του τομέα αυτού στην Πορτογαλία θα έπρεπε να έχει ως κύριο στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, οι οποίες παρείχαν την απόδειξη μιας υπό προθεσμία βιωσιμότητας, βάσει των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που αποτελούν ίδιο της Ευρώπης, βασιζόμενη ουσιαστικά στις ακόλουθες γραμμές δράσης :

Στρατηγική διάσταση

Ο παράγων «διάσταση» έπαψε να θεωρείται αυτόματα ως σημαντική πηγή ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων κατά το μέτρο που θεωρείτο σε πολλές περιπτώσεις πιο κατάλληλη η πραγματοποίηση μιας μείωσης των μονάδων παραγωγής κατά τρόπον ώστε να ανταποκρίνονται με μία μέγιστη ευελιξία σε μία διαφοροποιημένη ζήτηση, η οποία εστιάζεται σε οικονομίες φάσματος, και όχι σε οικονομίες κλίμακας. Κατ' αυτό τον τρόπο, η στρατηγική που ορίστηκε παρέχει διπλάσια προσοχή στους υποτομείς που βρίσκονται σε προγενέστερο στάδιο της αλυσίδας παραγωγής, κατά τρόπον ώστε να αποφεύγεται, ήδη από την αρχή, μία αύξηση της εγκατεστημένης δυναμικότητας, περιορίζοντας συγχρόνως τον όγκο της παραγωγής, καθώς και τις σημαντικές οικονομικές επενδύσεις που απαιτούνται από τους εν λόγω υποτομείς.

Όπως γνωρίζουμε, η διάσταση είναι ένας καθοριστικός παράγων για να καταστούν αποδοτικές ενέργειες, οι οποίες ορίζονται εκ μέρους των επιχειρήσεων, όπως π.χ. η E&A, η καθιέρωση αλυσίδων εμπορίας, η δημιουργία σημάτων κλπ. Στον τομέα αυτό, ο παράγων συνεργασία αποδεικνύεται καθοριστικός, ως στοιχείο στρατηγικής για την επιτυχία ορισμένων δυναμικών της επιχείρησης.

Η ένταξη στο πρόγραμμα των εν λόγω γραμμών δράσης, οι οποίες επικεντρώνονται στη στρατηγική διάσταση θα επιτρέψει στις επιχειρήσεις να συγκεντρώσουν την προσοχή τους στα στοιχεία τα οποία είναι ζωτικά για τον έλεγχο του εμπορίου. Σε κάθε βαθμίδα παραγωγής, ή προκειμένου να ικανοποιηθούν σαφώς ορισμένες ανάγκες μιας υπηρεσίας, πρέπει να μελετηθεί προσεκτικά η εναλλακτική λύση μεταξύ «αναθέτω σε άλλους ή αποκτώ ή αγοράζω στο εξωτερικό».

Αγορές και διεθνοποίηση

Στον ορισμό των στρατηγικών πραγματοποίησης επενδύσεων, είναι σημαντικό να δοθεί απόλυτη προτεραιότητα στην αγορά κατά τρόπον ώστε να προσαρμοστούν οι επενδύσεις στις ανάγκες, στις τάσεις και στις προτιμήσεις της. Ωστόσο, οι αγορές αυτές παρουσιάζουν σήμερα σημαντική αστάθεια τόσο για τις ποσότητες που ζητούνται όσο και για τη μορφή των επιθυμούμενων προϊόντων. Βάσει της διαπίστωσης αυτής, φαίνεται ότι είναι αναγκαίο για την επιχείρηση να προσεγγίσει όσο το δυνατό την αγορά και τους πελάτες της κατά τρόπον ώστε να συλλάβει, με όλη την απαιτούμενη προνοητικότητα, τα σημάδια των σταθερών τους εξελίξεων.

Το πρόγραμμα θα πρέπει λοιπόν να βασιστεί στη διεθνοποίηση των δραστηριοτήτων, απαραίτητο όρο για να μπορέσουν οι επιχειρήσεις να είναι ανταγωνιστικές. Ο εκσυγχρονισμός της βιομηχανίας κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης στην Πορτογαλία θα πρέπει να λάβει υπόψη την ανάγκη της διεθνοποίησης των επιχειρήσεων του τομέα αυτού μέσω άμεσων επενδύσεων στο εξωτερικό και κοινών επιχειρήσεων, καθώς και μέσω της παρουσίας στις εκθέσεις και τα *trade markets*.

Ευελιξία και ικανότητα αντίδρασης

Απέναντι στις μεταλλαγές της ζήτησης, οι επιχειρήσεις πρέπει να αποδείξουν ότι διαθέτουν όλη την απαιτούμενη ευελιξία για να αντιδρούν γρήγορα. Σ' αυτό το πλαίσιο, η πληροφόρηση έχει όλως ιδιαίτερη σημασία στην στρατηγική του προγράμματος, ανεξάρτητα αν πρόκειται για διασυνδέσεις με μέσα πληροφορικής με τα σημεία πώλησης ή για ενημέρωση σε πραγματικό χρόνο όσον αφορά τις τάσεις της μόδας.

Ειδίκευση και διαφοροποίηση

Η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός του τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης απαιτούν μία προοδευτική απόρριψη των προϊόντων τα οποία εκτίθενται περισσότερο στον διεθνή ανταγωνισμό των χωρών, όπου το κόστος του εργατικού δυναμικού είναι εξαιρετικά χαμηλό, και συγχρόνως έναν προσανατολισμό προς τα προϊόντα που συνεπάγονται σημαντική προστιθέμενη αξία.

Παράλληλα με τη βελτίωση των παραδοσιακών προϊόντων, η στρατηγική που έχει οριστεί και, κατά συνέπεια, το πρόγραμμα, θα πρέπει να ενδιαφερθούν για τις προσπάθειες που πρέπει να καταβληθούν στον τομέα της ανάπτυξης νέων προϊόντων.

Ποιότητα

Ενόψει της αύξησης της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων του τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης, θα πρέπει αυτές να συμμορφωθούν σε θέματα που είναι συνδεδεμένα με την ποιότητα των προϊόντων και των βιομηχανικών διαδικασιών. Κατ' αυτό τον τρόπο, η ποιότητα θα πρέπει να αποτελέσει ένα βασικό μέσο για την ανάπτυξη στρατηγικών διαφοροποίησης με σκοπό να θεσπισθεί ένα σύστημα εγγύησης της ποιότητας, σύμφωνα με τις σχετικές ευρωπαϊκές προδιαγραφές.

Περιβάλλον και ενέργεια

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η προστασία του περιβάλλοντος υπερισχύει σήμερα των στρατηγικών των επιχειρήσεων, πράγμα που εισάγει ένα νέο στοιχείο στον ορισμό της ανταγωνιστικότητας. Στη βιομηχανία των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης, ειδικότερα, οι πλέον ευαίσθητοι τομείς είναι η βαφή και η εκτύπωση, για τις οποίες οι επενδύσεις, όσον αφορά την επεξεργασία των υγρών αποβλήτων και την ανάκτηση των απωλειών και των στερεών αποβλήτων,

έχουν υψηλό κόστος, λαμβανομένης υπόψη της μέγιστης σημασίας τους. Παράλληλα, πρέπει να συνοδευτεί η εξέλιξη των πλέον καθαρών τεχνολογιών στις φάσεις της διεργασίας οι οποίες προκαλούν τους περισσότερους ρύπους. Οι βελτιώσεις των εσωτερικών περιβαλλοντικών όρων παρουσιάζουν ένα διπλό πλεονέκτημα : βελτιώνουν την ποιότητα των προϊόντων, καθώς και των όρων εργασίας και της παραγωγικότητας που απορρέει από αυτούς.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής που έχει ορισθεί από το πρόγραμμα, πρέπει να δοθεί επίσης ιδιαίτερη σημασία στη διαχείριση της ενέργειας περισσότερο μάλλον επειδή στην Πορτογαλία το κόστος της ενέργειας είναι υψηλότερο απ'ό,τι στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Ο εκσυγχρονισμός της βιομηχανίας κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης θα πρέπει να περιλάβει ενέργειες που αποσκοπούν σε μείωση των ενεργειακών ποσοτήτων, προσανατολιζόμενος προς μία διαφοροποίηση των πηγών ενέργειας και προς μία ίδια παραγωγή ενέργειας.

Συγχρόνως, η στρατηγική και η διάρθρωση του προγράμματος θα πρέπει να λάβουν υπόψη ορισμένους όρους που απορρέουν από τον κανονισμό του Συμβουλίου, ιδίως το γεγονός ότι η πορτογαλική παραγωγική ικανότητα του τομέα κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης δεν μπορεί να υποστεί μία συνολική αύξηση, δεδομένου ότι οι προς χορήγηση ενισχύσεις πρέπει να εντάσσονται στο πλαίσιο του καθεστώτος των οριζοντίων ενισχύσεων προς τη βιομηχανία, οι οποίες υφίστανται ήδη στην Πορτογαλία, και ότι οι επενδύσεις σε εξοπλισμό παραγωγής δεν θα μπορούν να εξασφαλιστούν από μη επιστρεπτές επιχορηγήσεις. Κατά συνέπεια, πρέπει να σημειωθεί ότι για κάθε επένδυση, δεν θα υπάρξει καμία δυνατότητα συσσώρευσης των χρηματοδοτικών ενισχύσεων με άλλα καθεστάτα ενισχύσεων (ανεξάρτητα εάν πρόκειται για οριζοντίου ή περιφερειακού τύπου).

4. Περιγραφή του προγράμματος

4 α) Γενική περιγραφή

Το πρόγραμμα, όπως εγκρίθηκε από την Επιτροπή, έχει ως θεμελιώδη στόχο την ενθάρρυνση του εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων του τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης, προκειμένου να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητά τους στο πλαίσιο ενός αυξανόμενου διεθνούς ανταγωνισμού.

Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, το πρόγραμμα όρισε ορισμένους κύριους τομείς δράσης, ήτοι : τον εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων, ευνοώντας τις επενδύσεις με προοπτική την ενσωμάτωση συντελεστών ανταγωνιστικότητας, καθώς και σε τομείς που δεν συνδέονται άμεσα με την παραγωγή, τα κίνητρα για τις επιχειρήσεις, ενισχύοντας τη δράση των διαρθρώσεων στήριξης προς τις βιομηχανικές επιχειρήσεις, σε ειδικούς τομείς που συνδέονται με την ανταγωνιστικότητα του τομέα, και την πρόσβαση των επιχειρήσεων στα αναγκαία κεφάλαια για την κατάλληλη χρηματοδότηση των επενδύσεών τους.

Κατά γενικό τρόπο, οι μονάδες που τυγχάνουν του προγράμματος αποτελούν βιομηχανικές επιχειρήσεις, η δραστηριότητα των οποίων εντάσσεται άμεσα στον εν λόγω τομέα, ή επιχειρήσεις που αναπτύσσουν άλλες δραστηριότητες, ενώ προσανατολίζονται

επίσης προς την υλοποίηση σχεδίων που εντάσσονται εντός των ορίων του τομέα, ή ακόμη ενώσεις προσώπων (επιχειρήσεις και σωματεία) και άλλες μη κερδοσκοπικές ενώσεις, οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες για λογαριασμό βιομηχανικών επιχειρήσεων του τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης.

Η προς χορήγηση ενισχύσεις στο πλαίσιο του προγράμματος θα μπορούν να παρασχεθούν υπό μορφή μη επιστρεπτέων επιχορηγήσεων (που αντιστοιχούν σε επιδοτήσεις επί του ποσού των αντιστοίχων χρεώσεων, σε επιδοτήσεις επιτοκίου ή σε παροχή πριμοδοτήσεων για την υλοποίηση σχεδίων που θεωρούνται ως πρότυπα), επιστρεπτέων επιχορηγήσεων (άτοκες χρηματοδοτήσεις, επίσης υπό μορφή άτοκων δανείων) και επιχειρηματικών κεφαλαίων.

4 β) Διάρθρωση και στόχοι του προγράμματος

ΜΕΤΡΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΥΠΟ-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Α : ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Μέτρο Α1	Διάγνωση και έλεγχοι των επιχειρήσεων
Μέτρο Α2	Σχέδια εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων
Μέτρο Α3	Προώθηση των συντελεστών τόνωσης της ανταγωνιστικότητας
Μέτρο Α4	Ενίσχυση στην πιστοποίηση και την τυποποίηση
Μέτρο Α5	Ενέργειες επίδειξης από τις επιχειρήσεις

ΥΠΟ-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Β : ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Μέτρο Β1	Ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων
Μέτρο Β2	Τραπεζική χρηματοδότηση

ΥΠΟ-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Γ : ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Μέτρο Γ1	Κέντρα μόδας και βιομηχανικού σχεδιασμού
Μέτρο Γ2	Ομάδες εμπύχωσης
Μέτρο Γ3	Ο GAMIT

ΥΠΟ-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Α : ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Το υπο-πρόγραμμα έχει ως στόχο να ενθαρρύνει άμεσα τις πρωτοβουλίες των επιχειρήσεων, πράγμα που αντιστοιχεί στην ανάπτυξη ολοκληρωμένων σχεδίων εκσυγχρονισμού ή αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων.

Μέτρο Α1 - Διάγνωση και έλεγχοι των επιχειρήσεων

Στόχος : ενθάρρυνση των επιχειρήσεων να λάβουν αποφάσεις, με ολοκληρωμένη μορφή, σε θέματα μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων επενδύσεων, βάσει ανάλυσης των δυνατών και αδύνατων σημείων τους, καθώς και των ιδίων μέσων τους.

Μέτρο Α2 - Σχέδια εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων

Στόχος : συμβολή στην ανάπτυξη της στρατηγικής των επιχειρήσεων, στην ενίσχυση επενδύσεων που παρέχεται με προοπτική την ένταξη, η οποία ορίζεται εκ των προτέρων σε μία «στρατηγική διάγνωση και ανάλυση», προκειμένου να επιτευχθεί μία αειφόρος βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

Μέτρο Α3 - Προώθηση των συντελεστών τόνωσης της ανταγωνιστικότητας

Στόχος : στήριξη αυτόνομων σχεδίων που εντάσσονται στο πλαίσιο της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, μέσω ενεργειών σε στοιχεία τα οποία δεν είναι άμεσα συνδεδεμένα με την παραγωγή, όπως ο βιομηχανικός σχεδιασμός, η ποιότητα, η ενέργεια, το περιβάλλον, η εφαρμογή των τεχνολογιών σε επίπεδο σύλληψης του προϊόντος και εμπορίας του.

Μέτρο Α4 - Ενίσχυση στην πιστοποίηση και την τυποποίηση

Στόχος : προώθηση της πιστοποίησης με συστήματα εγγύησης της ποιότητας στις επιχειρήσεις, σε συμφωνία με τις προδιαγραφές του τύπου NP EN ISO 9000, και της πιστοποίησης των προϊόντων, καθώς και της τυποποίησης και του ελέγχου των μέσων μέτρησης, της επιθεώρησης και των δοκιμών των τελικών προϊόντων σε εργαστήρια εγκεκριμένα από το SPQ, με σκοπό την ενθάρρυνση των βιομηχανικών επιχειρήσεων στην προώθηση της ποιότητας.

Μέτρο Α5 - Ενέργειες επίδειξης από τις επιχειρήσεις

Στόχος : προώθηση των ενεργειών επίδειξης στην εφαρμογή καινοτόμων τεχνολογιών για συγκεκριμένους τομείς ή σε ειδικές περιστάσεις, ενθαρρύνοντας τις πρωτοβουλίες που έχουν χαρακτήρα γενικής αναδιοργάνωσης, ή επίδειξης της τεχνικής βιωσιμότητας η οποία συνδέεται με τη χρησιμοποίηση των τεχνολογιών, καθώς και των προσαρμογών στις τεχνολογίες σε κυκλώματα ή σε τομείς παραγωγής, όπου δεν είχε μέχρι τότε παρασχεθεί η απόδειξη αυτή.

ΥΠΟ-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Β : ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Συγχρόνως με τη στήριξη των πρωτοβουλιών των επιχειρήσεων που περιέχονται στο υπο-πρόγραμμα Α, το πρόγραμμα έχει σαν στόχο να διαδραματίσει ενθαρρυντικό ρόλο στο επίπεδο της διάρθρωσης των κεφαλαίων και στην κατάλληλη χρηματοδότηση ολοκληρωμένων σχεδίων εκσυγχρονισμού και αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων, κυρίως των ΜΜΕ.

Μέτρο Β1 - Ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων

Στόχος : το μέτρο αυτό προσανατολίζεται προς τη δημιουργία ταμείων επιχειρηματικών κεφαλαίων που προορίζονται ειδικότερα για τη βιομηχανία κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης, υπό μορφή χορήγησης στις επιχειρήσεις των απαραίτητων κεφαλαίων, εφόσον αυτές δεν διαθέτουν οι ίδιες επαρκή ίδια μέσα.

Μέτρο Β2 - Τραπεζική χρηματοδότηση

Στόχος : διευκόλυνση της πρόσβασης σε τραπεζικά δάνεια, με τα πλέον ευνοϊκά επιτόκια, που καθιστούν κατ'αυτό τον τρόπο δυνατή την εξωτερική χρηματοδότηση, υπό όρους παρόμοιους με αυτούς, των οποίων τυγχάνει ο ανταγωνισμός σε άλλες χώρες.

ΥΠΟ-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Γ : ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Το εν λόγω υπο-πρόγραμμα σκοπό έχει να τονώσει τις ειδικές ενέργειες ενθάρρυνσης για τον τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης, προκειμένου να εξασφαλισθεί μία συμπληρωματική και συνεργιακή επίδραση όσον αφορά τα υπο-προγράμματα Α και Β.

Μέτρο Γ1 - Κέντρα μόδας και βιομηχανικού σχεδιασμού

Στόχος : ενίσχυση της σύστασης κέντρων ή πυρήνων μόδας και δημιουργίας με σκοπό την ανάπτυξη του βιομηχανικού σχεδιασμού και της ποιότητας στη βιομηχανία των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης, ως βασικά μέσα του εκσυγχρονισμού και της διεθνοποίησής της.

Μέτρο Γ2 - Ομάδες εμπύχωσης

Στόχος : διάδοση των στόχων του προγράμματος, μέσω ανεξάρτητων ομάδων εμπύχωσης στους ομίλους επιχειρήσεων ή σε άλλες μη κερδοσκοπικές ενώσεις. Οι ομάδες εμπύχωσης απαρτίζονται από συγκεκριμένο αριθμό τεχνικών, οι οποίοι έχουν ως καθήκον να ευαισθητοποιήσουν τους παράγοντες του τομέα στον εκσυγχρονισμό και στην αναδιάρθρωση της επιχείρησης.

Μέτρο Γ3 - Ο GAMIT

Στόχος : ο οργανισμός στήριξης για τον εκσυγχρονισμό της κλωστούφαντουργικής βιομηχανίας (Gabinete de Apoio à Modernização da Indústria Têxtil, GAMIT) παρέχει τεχνική βοήθεια στην Γενική Διεύθυνση Βιομηχανίας (ΓΔ Ι) και στο Ίδρυμα παροχής βοήθειας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τις επενδύσεις (Instituto de Apoio às Pequenas e Médias Empresas e ao Investimento, IAPMEI), γνωμοδοτώντας όσον αφορά τα σχέδια, συμβάλλοντας στην εκπόνηση μελετών και ετήσιων εκθέσεων σχετικά με την εκτέλεση του προγράμματος και παρέχοντας τη βοήθειά του στην εκστρατεία ευαισθητοποίησης όσον αφορά τους στόχους του προγράμματος.

4 γ) Χρηματοδότηση και τιμαριθμική προσαρμογή

Μέσω του κανονισμού αριθ. 852/95, το Συμβούλιο χορήγησε στο πρόγραμμα ποσό αναφοράς 400 εκατ. ECU (σε τιμές 1994), για την περίοδο από 1995-1999, ως κοινοτική συνδρομή. Στην χορήγηση αυτή, πρέπει να προστεθεί μία εθνική δημόσια χρηματοδότηση. Το ποσό αναφοράς εγγράφεται στον τίτλο 3 (Εσωτερικές πολιτικές) των δημοσιονομικών προοπτικών, δεδομένου ότι σύμφωνα με τον κανονισμό 852/95 η διαχείρισή του πραγματοποιείται βάσει των διατάξεων που διέπουν τα διαρθρωτικά ταμεία.

Το πρόγραμμα προσαρμόστηκε στις τιμές του 1995, ανερχόμενο σε ποσό 406,4 εκατ. ECU, δεδομένου ότι η κοινοτική συνδρομή, η οποία προβλέπεται στο πλαίσιο της απόφασης C(95)1756 της Επιτροπής της 5ης Οκτωβρίου 1995, έπρεπε να περιλαμβάνει μία τιμαριθμική προσαρμογή του προαναφερθέντος ποσού αναφοράς. Από τους πίνακες 1 και 2 προκύπτει η χρηματοδοτική κατανομή που προβλέπεται στην εν λόγω απόφαση, σε συνάρτηση με την ετήσια διανομή των επενδύσεων και την κατανομή τους σε καθένα από τα μέτρα.

Λόγω της καθυστέρησης που σημειώθηκε στην πραγματική έναρξη της εκτέλεσης του προγράμματος [βλέπε σημείο 5α)], αποδείχθηκε αναγκαίο να πραγματοποιηθεί, κατά τη διάρκεια του έτους 1996, μία νέα τεχνική αναδιοργάνωση του προγράμματος, πράγμα που οδηγεί σε τροποποίηση της ετήσιας κατανομής των προβλεπομένων επενδύσεων. Ο νέος προγραμματισμός δεν τροποποίησε ωστόσο την κατανομή ανά μέτρο, η οποία επιβεβαιώθηκε με την απόφαση C(96)3165 της Επιτροπής της 9ης Δεκεμβρίου 1996.

Τέλος, αξ σημειωθεί ότι κατ'εφαρμογή των κανόνων σχετικά με την τιμαριθμική προσαρμογή που διέπουν τα διαρθρωτικά ταμεία, η Επιτροπή γνωστοποίησε εν καιρώ στις πορτογαλικές αρχές ότι το σχετικό ποσό, όσον αφορά την χρηματοδοτική συνδρομή της Κοινότητας στο πρόγραμμα, ανέρχεται σε 411,46 εκατ. ECU (σε τιμές 1997). Το εν λόγω συμπληρωματικό ποσό δεν έχει ακόμη επισήμως ενσωματωθεί στο πρόγραμμα.

Πίνακας Ι - Ετήσια χρηματοδότηση κατά τη διάρκεια της περιόδου 1995/1999

σε εκατ. ECU

Έτη	Συνολικό κόστος (1 = 2+5)	Δημόσια χρηματοδότηση			Ιδιωτική συνδρομή (5)
		Σύνολο (2 = 3+4)	Κοινοτική χρηματοδότηση (3)	Εθνική χρηματοδότηση (4)	
1995	186,573	106,666	80,000	26,666	79,907
1996	200,400	112,001	84,000	28,001	88,399
1997	209,017	108,334	80,000	28,334	100,683
1998	192,495	110,333	82,000	28,333	82,162
1999	160,445	104,533	80,400	24,133	55,912
Σύνολο	948,930 100%	541,867 57,1%	406,400 42,8%	135,467 14,3%	407,063 42,9%

Πίνακας 2 - Χρηματοδότηση ανά μέτρο κατά τη διάρκεια της περιόδου 1995/1999

σε εκατ. ECU

Μέτρα	Δημόσια χρηματοδότηση		Ιδιωτική συνδρομή	Σύνολο ανά μέτρο
	ΕΕ	Εθνική		
A1. Διάγνωση και έλεγχοι	3,700	1,233	2,114	7,047
A2. Σχέδια εκσυγχρονισμού	245,700	81,900	176,400	504,000
A3. Συντελεστές τόνωσης	24,000	8,000	21,333	53,333
A4. Πιστοποίηση και τυποποίηση	7,000	2,333	6,221	15,554
A5. Επίδειξη από τις επιχειρήσεις	25,000	8,334	22,221	55,555
B1. Επιχειρηματικά κεφάλαια	37,500	12,500	25,000	75,000
B2. Τραπεζική χρηματοδότηση	56,000	18,667	151,596	226,263
C1. Κέντρα μόδας και βιομηχανικού σχεδιασμού	3,000	1,000	1,333	5,333
C2. Ομάδες εμφύχωσης	1,900	0,633	0,845	3,378
C3. GAMIT	2,600	0,867	0	3,467
Σύνολο ανά πηγή χρηματοδότησης	406,400	135,467	407,063	948,930

5. Εκτέλεση

5. α) Προετοιμασία

Ο παρών ισολογισμός αναφέρεται σε χρονικό διάστημα ελαφρώς ανώτερο από ενάμισυ έτος πραγματικής λειτουργικής διαχείρισης του προγράμματος από τις πορτογαλικές αρχές. Πράγματι, αν και το πρόγραμμα έχει εγκριθεί από την Επιτροπή στις αρχές του μηνός Οκτωβρίου 1995, οι τροποποιήσεις που επήλθαν εν τω μεταξύ στο πολιτικό προσκήνιο της Πορτογαλίας, καθώς και οι μεταβολές που σημειώθηκαν στο επίπεδο της διάρθρωσης του οργάνου που εξασφαλίζει τη διαχείριση του προγράμματος (Υπουργείο Οικονομίας/Γενική Διεύθυνση Βιομηχανίας), δεν κατόρθωσαν να καταστήσουν δυνατή την πραγματική θέση σε λειτουργία από τον Απρίλιο του 1996.

Παρά την προαναφερθείσα καθυστέρηση, στη δραστηριότητα που ανέλαβαν στο μεσοδιάστημα οι οργανισμοί του Υπουργείου Οικονομίας που συμμετείχαν στη θέση σε εφαρμογή (εκτός της Γενικής Διεύθυνσης Βιομηχανίας αυτής καθεαυτής - το ίδρυμα παροχής βοήθειας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τις επενδύσεις - (IAPMEI) και ο πορτογαλικός οργανισμός ποιότητας - (IPQ), όλες οι προσπάθειες συγκεντρώθηκαν προς την ανάκτηση της καθυστέρησης που σημειώθηκε στην εκτέλεση του προγράμματος.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας ανάλυσης, μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι υπερίσχυσε μία στενή συνεργασία μεταξύ των υπευθύνων πορτογάλων και των υπηρεσιών της Επιτροπής, χάρη στη δημιουργία πολλαπλών επαφών και στην πραγματοποίηση διαφόρων συνεδριάσεων τεχνικού περιεχομένου (στις 11 Μαρτίου 1996, 2 Σεπτεμβρίου 1996, 18 Νοεμβρίου 1996, 19 Ιουνίου 1997 και 15 Σεπτεμβρίου 1997), προσθέτοντας τρεις επιτροπές παρακολούθησης του προγράμματος.

Η προώθηση και διάδοση του προγράμματος, καθώς και η ανάλυση εργασιών συνδεδεμένων με τη λειτουργία των διαφόρων προβλεπομένων οργάνων (Εθνική Επιτροπή Επιλογής των Σχεδίων, Εθνική Επιτροπή Παρακολούθησης, Επιτροπή Παρακολούθησης, κλπ), οδήγησαν στην ανάγκη κατάρτισης των διαδικασιών και των βάσεων διαχείρισης, προκειμένου να δημιουργηθούν τα κυκλώματα σύνδεσης μεταξύ των παρεμβαινόντων οργανισμών, πράγμα που επέτρεψε στο πρόγραμμα να επιτύχει την επιθυμούμενη διάδοση και την «ταχύτητα πλεύσεως» του. Όσον αφορά το πρόγραμμα, θεσπίστηκαν και δημοσιεύθηκαν επίσης πολλαπλές εθνικές ρυθμίσεις.

Λαμβανομένων υπόψη των επιδιωκόμενων στόχων στη διάδοση του προγράμματος, κατά τη φάση εκκίνησής του, αναλήφθηκαν διάφορες ενέργειες ενημέρωσης και προώθησης, προκειμένου να επιτευχθεί η διάδοση των στόχων του, και με αυτή την προοπτική να επιτευχθεί συγχρόνως η υποβολή έγκυρων σχεδίων, τα οποία θα πρέπει να οδηγήσουν σε μία σωστή χρησιμοποίηση των κοινοτικών και εθνικών πόρων που τέθηκαν στη διάθεση των οικονομικών παραγόντων.

Σε αυτή την κατεύθυνση, αναλήφθηκαν, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθες ενέργειες: δημιουργία ενός λογότυπου, το οποίο σε συνδυασμό με το πρόγραμμα σε θεσμικό επίπεδο, χρησίμευσε ως βάση για τη θέση σε εφαρμογή του, έκδοση εντύπων στο πλαίσιο των διαφόρων καθεστώτων ενίσχυσης, τα οποία διανεμήθηκαν στις εκδηλώσεις διάδοσης του προγράμματος, δημοσίευση φυλλαδίων, αφισών και υλικού ενημέρωσης που αποσκοπούσε να καταστήσει γνωστό το πρόγραμμα, πραγματοποίηση μιας εθνικής συνόδου παρουσίας του προγράμματος και διαφόρων εκδηλώσεων διάδοσης, σε στενή

συνεργασία με τους ομίλους επιχειρήσεων του τομέα και με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, διάδοσης του προγράμματος κατά τη διοργάνωση εκθέσεων, και, τέλος, αναγγελίες στον τύπο, μέσω διαφήμισης στις εφημερίδες μεγάλης κυκλοφορίας σε εθνικό επίπεδο, προκειμένου να καταστούν γνωστές οι εκδηλώσεις πληροφόρησης.

5. β) Διαχείριση και παρακολούθηση

Στο πλαίσιο των κυριότερων ενεργειών διαχείρισης του προγράμματος, διακρίνεται εξ αρχής η πραγματοποίηση πολλαπλών συνεδριάσεων συντονισμού μεταξύ των εθνικών οργανισμών που συμμετέχουν στη διαχείρισή του, προκειμένου να θεσπιστούν οι αναγκαίες διαδικασίες για μία σωστή θέση σε εφαρμογή του προγράμματος. Η διοργάνωση περισσότερων από 20 συνεδριάσεων της Εθνικής Επιτροπής Επιλογής Σχεδίων επέτρεψε να πραγματοποιηθεί μία εμπειριστατωμένη ανάλυση περισσότερων εκατοντάδων σχεδίων επενδύσεων.

Κατά τη διάρκεια της σχετικής περιόδου, πραγματοποιήθηκαν επίσης τρεις συνεδριάσεις της Επιτροπής Παρακολούθησης του Σχεδίου την 1η Οκτωβρίου 1996, 20ή Μαρτίου 1997 και 24η Οκτωβρίου 1997. Οι συναντήσεις αυτές πραγματοποιήθηκαν υπό την προεδρία του εθνικού οργανισμού που είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση του προγράμματος (Υπουργείο Οικονομίας/Γενική Διεύθυνση Βιομηχανίας), στις οποίες συμμετείχαν και άλλες πορτογαλικές αρχές [το IAPME, ο IPQ, το Υπουργείο Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού και Χωροταξίας/Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Ανάπτυξης, ο οργανισμός διαχείρισης του στρατηγικού προγράμματος ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού της πορτογαλικής βιομηχανίας (PEDIP)], οι αντιπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και οι εκπρόσωποι των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Οι κύριες αρμοδιότητες της Επιτροπής Παρακολούθησης συνίστανται στην εξασφάλιση της καλής λειτουργίας του προγράμματος, προκειμένου να επιτευχθούν οι επιδιωκόμενοι στόχοι καθορίζοντας τις γενικές διατάξεις που επιτρέπουν να εφαρμοστούν αποτελεσματικά τα συγκεκριμένα μέτρα που προβλέπονται σ' αυτό. Κατ' αυτό τον τρόπο, η Επιτροπή Παρακολούθησης προτείνει ενέργειες τεχνικής βοήθειας, διατυπώνει γνώμες σχετικά με τις ετήσιες εκθέσεις εκτέλεσης του προγράμματος (το πρόγραμμα αυτό καταρτίζεται από τον οργανισμό που είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση του προγράμματος), κλπ.

Μπορούμε να θεωρήσουμε ότι η ύπαρξη μιας Εθνικής Επιτροπής Παρακολούθησης, που απαρτίζεται από αντιπροσώπους των δημοσίων εθνικών αρχών και των μελών ενώσεων επιχειρήσεων και αντιπροσωπευτικών συνδικαλιστικών οργανώσεων του τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης, αποτελεί μία αξιοσημείωτη ιδιομορφία του συστήματος διαχείρισης και παρακολούθησης του προγράμματος, που διακρίνεται σαφώς στο πλαίσιο των διαφόρων προγραμμάτων τα οποία συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στην Πορτογαλία.

Η εν λόγω επιτροπή, η οποία συνέρχεται κατά τακτά χρονικά διαστήματα (συνεδριάσεις πραγματοποιήθηκαν στις 25 Νοεμβρίου 1996, 27 Φεβρουαρίου 1997 και 24 Ιουλίου 1997), έχει ως ρόλο να παρακολουθεί τη συνολική εξέλιξη της εφαρμογής του προγράμματος, να αξιολογεί τα αποτελέσματά της και να προτείνει τις τροποποιήσεις τις οποίες κρίνει αναγκαίες για να επιτευχθούν οι στόχοι του προγράμματος. Ας σημειωθεί επίσης, ότι έχει καθιερωθεί ένας μηχανισμός για να εξασφαλιστεί η συστηματική

διαβίβαση πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τη λειτουργία του εν λόγω εθνικού οργάνου κοινού ενδιαφέροντος και διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους.

5. γ) Δημοσιονομική εκτέλεση

5. γ) i Συνολικά στοιχεία

Στις 30 Σεπτεμβρίου 1997 (ημερομηνία στην οποία αναφέρονται τα στοιχεία), είχαν υποβληθεί 591 υποψηφιότητες για το πρόγραμμα, που αντιπροσωπεύουν συνολική επένδυση 770 εκατ. ECU περίπου (βλέπε Πίνακα 3). Από τα σχέδια αυτά, 397 είχαν ήδη εγκριθεί, πράγμα που συνεπάγεται επένδυση 525 εκατ. ECU περίπου, από τα οποία έχουν ήδη αναληφθεί 235 εκατ. ECU κεφαλαίων για την παροχή κινήτρων (εθνικών και κοινοτικών). Το μεγαλύτερο μέρος των υποψηφιοτήτων που υποβλήθηκαν αναφέρονται στα μέτρα A1 και A2 (αντιστοίχως διάγνωση και έλεγχοι / σχέδια εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων).

Σε όρους επενδύσεων και κινήτρων, το μέτρο A2 απορροφά στην πράξη το σύνολο των εν λόγω ποσών.

Πίνακας 3

εκατ. ECU

Μέτρα	Υποβληθέντα σχέδια		Εγκριθέντα σχέδια		
	Αριθ.	Επένδυση	Αριθ.	Επένδυση	Αναληφθ.ποσά
A 1	253	4,845	198	3,765	2,180
A 2	256	740,615	160	515,183	230,566
A 3	17	7,245	7	2,420	1,103
A 4	43	3,180	32	2,400	1,370
A 5	19	10,880	-	-	-
B 1	-	-	-	-	-
B 2	-	-	-	-	-
C 1	3	1,695	-	-	-
C 2	-	-	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	591	768,460	397	523,768	235,219

Σε όρους δημοσιονομικής εκτέλεσης (βλέπε Πίνακα 4) παρατηρούμε ότι τα ποσά τα οποία έχουν ήδη αναληφθεί στο πλαίσιο του προγράμματος αντιπροσωπεύουν 43,5% περίπου του συνολικού προϋπολογισμού. Σε σχέση με την αναληφθείσα δημόσια δαπάνη (συμπεριλαμβανομένης της κοινοτικής συγχρηματοδότησης και των εθνικών κονδυλίων) παρατηρείται ότι το πρόγραμμα έχει ήδη προβεί στην πληρωμή 77 εκατ. ECU περίπου, που αντιπροσωπεύουν 14,2% του συνολικού προϋπολογισμού.

Σε δημοσιονομικό επίπεδο πάντα, το μέτρο A2 υπήρξε καθοριστικό για την επίτευξη των εν λόγω αποτελεσμάτων.

Πίνακας 4

εκατ. ECU

Μέτρα	Συνολικός προϋπολογισμός 1995/99 (1)	Αναληφθέντα ποσά (2)	% (2/1)	Πραγματοπ. δημόσια δαπάνη (3)	% (3/1)	% (3/2)
A 1	4,934	2,180	44,2	0,850	17,2	39,0
A 2	327,600	230,566	70,4	75,455	23,0	32,8
A 3	32,000	1,103	3,5	0,289	0,9	26,2
A 4	9,333	1,370	14,7	0,218	2,3	16,0
A 5	33,333	-	-	-	-	-
B 1	50,000	-	-	-	-	-
B 2	74,667	-	-	-	-	-
C 1	4,000	-	-	-	-	-
C 2	2,533	-	-	-	-	-
C 3	3,467	0,089	2,6	0,089	2,6	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	541,867	235,308	43,5	76,903	14,2	32,7

5. γ) ii Εκτέλεση κατά υπο-πρόγραμμα και μέτρο

Υπο-πρόγραμμα Α - Εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων

Το υπο-πρόγραμμα Α περιλαμβάνει τις ενισχύσεις και τις ενέργειες που αποσκοπούν στη θέση σε εφαρμογή ολοκληρωμένων σχεδίων εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων και των συντελεστών τόνωσης της ανταγωνιστικότητας, και αφορούν την ποιότητα και την παραγωγικότητα.

Όσον αφορά το μέτρο Α1, το σύνολο των ποσών που έχουν αναληφθεί ανέρχεται σήμερα σε 44,2% του συνολικού προϋπολογισμού, πράγμα που αποδεικνύει ότι υπήρξε αρκετά σημαντική ζήτηση ως προς αυτό το μέτρο.

Όσον αφορά το μέτρο Α2, ο σημαντικός αριθμός ποσών που έχουν αναλυθεί γι' αυτό, σε σχέση με τον συνολικό προϋπολογισμό, αποδεικνύει την ύπαρξη σημαντικής ζήτησης ως προς αυτό, πράγμα που είναι προσδιοριστικό για μία ορισμένη δυναμική των επιχειρήσεων για κάθε τι που αφορά τη στρατηγική ανάπτυξής τους.

Όσον αφορά το μέτρο Α3 - Προώθηση των συντελεστών τόνωσης και Α4 - Ενίσχυση στην πιστοποίηση και την τυποποίηση, η σχετική ζήτηση δεν υπήρξε αξιόλογη. Θα είναι ενδεχομένως αναγκαίο να πραγματοποιηθεί μία καλύτερη προώθηση όσον αφορά τα μέσα αυτά, μετά από διαβούλευση με τους δυνάμει οικονομικούς παράγοντες, ή ακόμη να μελετηθεί, βραχυπρόθεσμα, η ανάγκη πραγματοποίησης ενδεχόμενης δημοσιονομικής αναθεώρησης όσον αφορά τα μέτρα αυτά.

Όσον αφορά το μέτρο Α5 - Ενέργειες επίδειξης από τις επιχειρήσεις - πραγματοποιήθηκε ήδη ένας πρώτος διαγωνισμός ενεργειών επίδειξης, ο οποίος βρίσκεται σε φάση ολοκλήρωσης. Η προβλεπόμενη επιλογή 20 περίπου σχεδίων θα επιτρέψει να πραγματοποιηθούν οι πρώτες πληρωμές πολύ σύντομα.

Υπο-πρόγραμμα Β - Πρόσβαση στα κεφάλαια :

Το υπο-πρόγραμμα Β είναι συμπληρωματικό του υπο-προγράμματος Α, και έχει ως στόχο να παράσχει στις επιχειρήσεις του τομέα τα αναγκαία κεφάλαια για τη σωστή και ισόρροπη χρηματοδότηση των ολοκληρωμένων σχεδίων εκσυγχρονισμού τους.

Η έλλειψη δημοσιονομικής εκτέλεσης σχετικά με τα μέτρα που περιέχονται στο εν λόγω υπο-πρόγραμμα οφείλεται στον ειδικό χαρακτήρα αυτού. Στην πραγματικότητα, πρόκειται για μέτρα που συνεπάγονται στενή συμμετοχή εκ μέρους οργανισμών που ανήκουν στο πορτογαλικό χρηματοπιστωτικό σύστημα καθώς και στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Όσον αφορά το μέτρο Β1 - Ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων - οι εθνικές αρχές θεωρούν ότι θα ήταν περισσότερο σκόπιμο να μην προβούν αμέσως στη σύσταση νέων ταμείων επιχειρηματικών κεφαλαίων στο πλαίσιο του προγράμματος, δεδομένου ότι κρίνουν προτιμότερο να περιμένουν τα συμπεράσματα σχετικά με την αξιολόγησή του εν λόγω μέσου, έναντι άλλων μέσων που έχουν ήδη χρηματοδοτηθεί από την Ένωση στην Πορτογαλία.

Όσον αφορά το μέτρο Β2 - Τραπεζική χρηματοδότηση - βρισκόμεθα στην τελική φάση της κατάρτισης ενός προτύπου ρύθμισης, σχετικά με την εφαρμογή του μηχανισμού επιδότησης επιτοκίων και τη συμμετοχή των πιστωτικών ιδρυμάτων, τα οποία θα επιθυμούσαν να προσχωρήσουν στο εν λόγω σύστημα, ενώ θα πρέπει να υπάρξει διαπραγμάτευση σχετικά με τις λεπτομέρειες παρέμβασης της ΕΤΕ στην εν λόγω διαδικασία. Όσον αφορά το μέγεθος, το οποίο είναι πιθανώς και εν γένει αρκετά περιορισμένο, κάθε πιστωτικής συναλλαγής στις επιχειρήσεις του κλωστοϋφαντουργικού τομέα, στο πλαίσιο της ένταξης των σχεδίων τους στο πρόγραμμα, προβλέπεται ότι οι ενδεχόμενες χρηματοδοτήσεις της ΕΤΕ προς τις επιχειρήσεις αυτές συγκεκριμενοποιούνται μέσω «συνολικών δανείων» ή ακόμη πιστωτικών ορίων που τίθενται στη διάθεση των τοπικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων από την ΕΤΕ, υπέρ των σχεδίων που προωθούνται από τις ΜΜΕ.

Υπο-πρόγραμμα Γ - Συμμετοχή των επιχειρήσεων

Το Υπο-πρόγραμμα Γ έχει σαν στόχο να δημιουργήσει τις διαρθρώσεις στήριξης προς τις επιχειρήσεις του τομέα, καθώς και μία κατάλληλη δυναμική και θέση σε εφαρμογή του προγράμματος.

Όσον αφορά το μέτρο Γ1 - Κέντρα μόδας και βιομηχανικού σχεδιασμού - η υποβολή περιορισμένου αριθμού υποψηφιοτήτων δεν είχε μεγάλη σημασία από άποψη εκτέλεσης, αλλά θεωρείται ωστόσο ότι κατά τη διάρκεια του έτους 1998, ενδέχεται να υποβληθούν και άλλα σχέδια που αποσκοπούν στην ανάπτυξη ή στη σύσταση κέντρων στήριξης της μόδας και του βιομηχανικού σχεδιασμού.

Όσον αφορά το μέτρο Γ2 - Ομάδες εμπύχωσης - η έλλειψη σχεδίων εξηγείται από το γεγονός ότι η πρόσβαση σ' αυτό το μέτρο θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί μέσω της διοργάνωσης διαγωνισμών. Προβλέπεται ότι ο πρώτος διαγωνισμός θα μπορεί να πραγματοποιηθεί στις αρχές του 1998.

Όσον αφορά το μέτρο Γ3 - Οργανισμός ενίσχυσης για τον εκσυγχρονισμό της κλωστοϋφαντουργικής βιομηχανίας - αυτό αντιπροσωπεύει τον προϋπολογισμό σχετικά με την τεχνική βοήθεια του προγράμματος. Σ' αυτό το πλαίσιο, πρέπει να τονιστεί το γεγονός ότι η δημοσιονομική του εκτέλεση, σχετικά μειωμένη σε σχέση με αυτή που είχε προβλεφθεί, οφείλεται στην καθυστέρηση στην ανάληψη των δραστηριοτήτων του οργανισμού, κυρίως όσον αφορά την πραγματοποίηση των δαπανών που συνδέονται με την πρόσληψη τεχνικού προσωπικού στήριξης και την απόκτηση εξειδικευμένων υπηρεσιών και εργασιών στο εξωτερικό.

5. δ) Μεγάλα σχέδια

Στο πλαίσιο της στρατηγικής προσαρμογής του τομέα και, κυρίως του ελέγχου της παραγωγικής ικανότητας, το πρόγραμμα καθορίζει ορισμένους όρους, εν αναμονή της ολοκλήρωσης της μελέτης σχετικά με την εγκατεστημένη ικανότητα παραγωγής στην Πορτογαλία στη βιομηχανία των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης (βλέπε σημείο 6).

Κατ' αυτό τον τρόπο, οι πορτογαλικές αρχές θα πρέπει να αποστείλουν στην Επιτροπή τριμηνιαίο κατάλογο των σχεδίων, το ποσό επένδυσης των οποίων υπερβαίνει τα 5 εκατ. ECU, αναφέροντας συγχρόνως την ενδεχόμενη αύξηση της παραγωγικής ικανότητας, η οποία θα μπορούσε να προκύψει. Στο ίδιο πλαίσιο, όλα τα σχέδια που συνεπάγονται επένδυση ανώτερη των 10 εκατ. ECU θα πρέπει να ανακοινωθούν στην Επιτροπή, αφού προηγουμένως εγκριθούν από τις εθνικές αρχές.

Σ' αυτό το πλαίσιο, δύο μεγάλα σχέδια, με ποσό επένδυσης ανώτερο των 10 εκατ. ECU, έχουν ήδη κοινοποιηθεί στην Επιτροπή : πρόκειται για τα σχέδια «Arco Têxteis» και «Rioplele».

Το σχέδιο «Arco Têxteis», το ποσό επένδυσης του οποίου είναι 60,8 εκατ. ECU, αποσκοπεί στον εκσυγχρονισμό της εν λόγω επιχείρησης, προκειμένου να ανταποκριθεί με πιο έντονο τρόπο σε ορισμένες απαιτήσεις σε θέματα περιβάλλοντος και να αυξήσει την ενεργειακή της αποτελεσματικότητα.

Το σχέδιο που υποβλήθηκε από την επιχείρηση «Rioplele», συνολικού ποσού 70,9 εκατ. ECU, προβλέπει επενδύσεις σε διάφορους τομείς που συνδέονται με τον εκσυγχρονισμό της, καθώς και τη βελτίωση των περιβαλλοντικών της όρων, χάρη σε μία καλύτερη επεξεργασία των λυμάτων και των αποβλήτων.

Μετά από ανάλυση των δύο προαναφερθέντων σχεδίων, κυρίως βάσει των κριτηρίων ανάλυσης κόστους/κέρδους και της συνέπειάς τους προς τους στόχους και τους όρους του προγράμματος, η Επιτροπή ανακοίνωσε εν καιρώ στις εθνικές αρχές την κατ' αρχήν έγκρισή της όσον αφορά αυτά τα δύο σχέδια.

Μέχρι τώρα, όσον αφορά τα σχέδια που εντάσσονται στο πλαίσιο του προγράμματος, και που αντιπροσωπεύουν επενδύσεις ανώτερες των 5 εκατ. ECU, διαβιβάστηκαν στην Επιτροπή λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τα 9 σχέδια που περιλαμβάνονται στον Πίνακα 5. Για κάθε ένα από αυτά, ο εν λόγω πίνακας αναφέρει το επιλέξιμο ποσό επένδυσης. Οι πληροφορίες που διαβιβάστηκαν στην Επιτροπή περιλαμβάνουν επίσης μία ανάλυση, για κάθε ένα από τα 9 σχέδια, της τροποποίησης των αντιστοίχων εγκατεστημένων παραγωγικών ικανοτήτων. Ας σημειωθεί, ότι οι πορτογαλικές αρχές θα

κοινοποιήσουν επίσης ορισμένα σχέδια, των οποίων η επιλέξιμη επένδυση δεν προσεγγίζει πλήρως τα 5 εκατ. ECU.

Πίνακας 5 - Σχέδια, το ποσό επένδυσης των οποίων είναι ανώτερο των 5 εκατ. ECU

Επιχειρήσεις	Επένδυση (σε εκατ. ECU)
Somelos Fios, SA	8,2
Sihor Portuguesa, Lda	6,3
Antonio Almeida Filhos, Lda	9,0
Cerfil, SA	4,8
Endutex, SA	5,9
Estamparia Têxtil A. Silva	6,5
Losotufu, SA	3,7
Têxtil João Duarte, SA	4,9
Tinturária Vale de Tábuas	8,8

Πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ότι η Επιτροπή, πριν προβεί σε ανάλυση όλων των σχεδίων, σχετικά με την προβλεπόμενη εξέλιξη των παραγωγικών ικανοτήτων, στην έκθεση κόστους/κέρδους και σχετικά με τη συνέπεια προς τους στόχους και τους όρους του προγράμματος, θα εξασφαλίσει ότι τα σχέδια που έχουν διαβιβαστεί, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης ή, κατά περίπτωση, ότι θα μπορούσαν να τύχουν μιας των παρεκκλίσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου. Στην περίπτωση αυτή, δεν θα πρόκειται για ενισχύσεις λειτουργίας, δεδομένου ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις πληρούν τους όρους που ισχύουν όσον αφορά την επιλεξιμότητα βάσει του προγράμματος.

5. ε) Παρέμβαση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων

Τα κυριότερα τοπικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κυρίως 4 μεταξύ των κυριοτέρων 5 χρηματοπιστωτικών ομίλων της Πορτογαλίας, που ασκούν δραστηριότητα, διαθέτουν πιστωτικά όρια που προέρχονται από την ΕΤΕ (συνολικά δάνεια), εφόσον οι εν λόγω πιστώσεις χρησιμεύουν για τη στήριξη σχεδίων που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα. Ωστόσο, υπό την αιγίδα του ΙΑΡΜΕΙ, πραγματοποιήθηκαν μελέτες για τον καλύτερο ορισμό των ειδικών λεπτομερειών, τις οποίες ενδέχεται να παράσχει το πρόγραμμα, για να τύχει της συμμετοχής της ΕΤΕ και γενικότερα του τραπεζικού συστήματος, η οποία θα επιτρέψει να εξασφαλιστεί η συνοχή μεταξύ των εν λόγω λεπτομερειών και των χρηματοδοτικών μέσων που προβλέπονται από τα καθεστάτα οριζοντίων ενισχύσεων προς τη βιομηχανία, τα οποία υφίστανται στην Πορτογαλία.

5. στ) Αξιολόγηση της επίπτωσης

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης της επίπτωσης του προγράμματος, θα ήταν πρόωρο, κυρίως λόγω της καθυστέρησης που σημειώθηκε στην φάση πραγματικής εκκίνησης της εκτέλεσης, να προβούμε ήδη τώρα στη διατύπωση οριστικών συμπερασμάτων σχετικά με τα αποτελέσματά του.

Ωστόσο, θα μπορούσαν να παρουσιαστούν ήδη ορισμένες σκέψεις. Όσον αφορά τις ποσότητες, διαπιστώνεται σημαντική ζήτηση εκ μέρους των επιχειρήσεων του τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης σχετικά με τα κίνητρα που προβλέπονται και καλύπτονται από το πρόγραμμα, και τα οποία τοποθετούνται σε ποσοστό 43,5% του συνολικού του προϋπολογισμού. Το γεγονός αυτό μπορεί να αποτελέσει δείκτη της θέλησης των επιχειρήσεων σε θέματα ανάπτυξης κατάλληλων στρατηγικών εκσυγχρονισμού, χάρη στην έγκριση των κοινοτικών μέσων που έχουν τεθεί στη διάθεσή τους. Το αποτέλεσμα αυτό, που έχει επιτευχθεί μετά από περισσότερο από ενάμισυ έτος πραγματικής εφαρμογής του προγράμματος μπορεί να καταστήσει εμφανές ότι όλα τα χρηματοδοτικά ποσά που είναι διαθέσιμα στο πλαίσιο του προγράμματος θα μπορούν να απορροφηθούν χωρίς κανένα μείζον πρόβλημα.

Ωστόσο, το γεγονός ότι υπάρχει μεγάλη έλλειψη ισορροπίας στην κατανομή των υποψηφιοτήτων που υποβλήθηκαν για τα διάφορα υπο-προγράμματα και μέτρα (με υπεροχή του μέτρου Λ2) αποδεικνύει ότι είναι αναγκαίο να ληφθούν ελεγχόμενα μέτρα που θα αποσκοπούν στην αύξηση του ενδιαφέροντος των επιχειρήσεων έναντι άλλων μέτρων του προγράμματος.

Σε όρους ποιότητας, η Επιτροπή έχει την πρόθεση, κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου 1998, να αναθέσει την εκπόνηση εξωτερικής μελέτης όσον αφορά την ενδιάμεση αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του προγράμματος. Η μελέτη αυτή θα πρέπει κυρίως να πραγματοποιεί μία σύγκριση μεταξύ των αποτελεσμάτων που έχουν ήδη επιτευχθεί από το πρόγραμμα και αυτών που είχαν αρχικά προβλεφθεί, προβαίνοντας επίσης σε μία ανάλυση της αποτελεσματικότητάς του. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η μελέτη αυτή θα πρέπει να επιτρέψει, εν ευθέτω χρόνω, τη διατύπωση ενδεχομένων προτάσεων τροποποιήσεων και βελτιώσεων, που θα πρέπει να επέλθουν.

Ωστόσο, η Επιτροπή θεωρεί από τώρα ότι θα μπορεί να πραγματοποιηθεί μία πρώτη ποιοτική αξιολόγηση του προγράμματος. Πράγματι, η μέχρι τώρα προσχώρηση των επιχειρήσεων του τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης στο πρόγραμμα, η οποία εκφράστηκε κυρίως με το σημαντικό στοιχείο της αξίας των επενδύσεων, που αναφέρονται σ' αυτό, και υλοποιήθηκε μέσω ενός πολύ σημαντικού αριθμού υποψηφιοτήτων, οι οποίες έχουν ήδη υποβληθεί, θα έχει αξία μόνο εφόσον οι πορτογαλικές επιχειρήσεις του σχετικού τομέα επιδείξουν ιδιαίτερη προσοχή έναντι των μεταβολών.

Η ανάλυση του περιεχομένου ενός μεγάλου μέρους των υποψηφιοτήτων που υποβλήθηκαν καταδεικνύει ότι οι πορτογαλικές επιχειρήσεις έχουν τη θέληση να υιοθετήσουν στρατηγικές που αποσκοπούν στον εκσυγχρονισμό τους, λαμβάνοντας υπόψη τη βελτίωση της ανταγωνιστικής τους ικανότητας. Η ανάλυση των υποψηφιοτήτων επιτρέπει να πραγματοποιηθεί η διαπίστωση ότι ένα υψηλό ποσοστό σχεδίων τείνει προς μία βελτίωση του φάσματος των βιομηχανικών προϊόντων (επιτρέποντας την παρουσία των επιχειρήσεων αυτών σε τομείς της αγοράς με μεγάλη προστιθέμενη αξία) και προς μία αύξηση της παραγωγικότητας. Από την ανάλυση των σχεδίων προκύπτει επίσης η ύπαρξη μεγάλων οικολογικών ανησυχιών (κυρίως όσον

αφορά τη βελτίωση της επεξεργασίας των λυμάτων και των απορριμμάτων, καθώς και τις οικονομίες ενέργειας). Ένα μεγάλο μέρος των σχεδίων συνοδεύεται από σχέδια επαγγελματικής κατάρτισης (τα οποία δεν είναι ωστόσο επιλέξιμα στο πλαίσιο του προγράμματος, δεδομένου ότι μπορούν να ενταχθούν σε άλλα μέσα, τα οποία συγχρηματοδοτούνται από την Ένωση, κυρίως στο πλαίσιο των προγραμμάτων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 1994/99).

6. Μελέτη των ικανοτήτων

Στο πλαίσιο της στρατηγικής προσαρμογής του τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης στην Πορτογαλία, και κατά συνέπεια στο πλαίσιο του προγράμματος, ο κανονισμός αριθ. 852/95 του Συμβουλίου καθορίζει ως όρο ότι δεν πρέπει να υπάρξει συνολική αύξηση του όγκου των παραγωγικών ικανοτήτων της σχετικής βιομηχανίας.

Την εποχή της διαπραγμάτευσης του προγράμματος μεταξύ των πορτογαλικών αρχών και της Επιτροπής, διαπιστώθηκε ύπαρξη τεχνικών δυσκολιών για να εξασφαλιστεί ο έλεγχος της συνολικής παραγωγικής ικανότητας της Πορτογαλίας. Κατά συνέπεια, η παρακολούθηση της συνολικής εξέλιξης των ικανοτήτων προϋποθέτει ότι θα είναι διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με όλες τις επιχειρήσεις της Πορτογαλίας (συμπεριλαμβανομένων αυτών που δεν στηρίζονται από το πρόγραμμα). Πράγματι, η εν λόγω απαίτηση συστηματικής και άμεσης ενημέρωσης σχετικά με τις ικανότητες μόλις που τηρείται από τις επιχειρήσεις, οι οποίες τυγχάνουν ενισχύσεων στο πλαίσιο του προγράμματος. Από την άλλη πλευρά, ο ετερογενής χαρακτήρας των υποτομέων, που συνθέτουν τη βιομηχανία κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης καθιστά δύσκολη την εξεύρεση λύσεων και την καθιέρωση ενός βαθμού συγκρισιμότητας των όγκων παραγωγής τους, σε σχέση με το σύνολο του τομέα.

Βάσει όλων αυτών, οι πορτογαλικές αρχές και η Επιτροπή συμφώνησαν να αναθέσουν την εκπόνηση μελέτης σε μία εταιρία, η οποία διαθέτει αναγνωρισμένες τεχνικές αρμοδιότητες, προκειμένου να υπάρξει μία απόπειρα συστηματικοποίησης του ελέγχου των ικανοτήτων. Η μελέτη θα πρέπει κυρίως να πραγματεύεται τα ακόλουθα θέματα : ορισμό μιας μεθοδολογίας υπολογισμού της παραγωγικής ικανότητας (σε όγκο) στον τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης στην Πορτογαλία, ορισμό της εγκατεστημένης παραγωγικής ικανότητας στην Πορτογαλία 1994 (σε συνολικό επίπεδο και σ' αυτό των διαφόρων υποτομέων, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας ποσοτικού προσδιορισμού ενός ισοδυνάμου για κάθε τομέα), κατάρτιση ετησίων εκθέσεων σχετικά με την εξέλιξη της παραγωγικής ικανότητας κατ' όγκο, βάσει των σχεδίων που τυγχάνουν της στήριξης του προγράμματος (καθώς και αυτών που αποτελούν αντικείμενο άλλων παρεμβάσεων, οι οποίες προέρχονται από τα διαρθρωτικά ταμεία στην Πορτογαλία), και βάσει των διαπιστωθεισών μειώσεων της ικανότητας. Οι εν λόγω ετήσιες εκθέσεις θα πρέπει να αξιολογούνται και να συζητούνται στο πλαίσιο της επιτροπής παρακολούθησης του προγράμματος, προκειμένου να της επιτρέψουν να λάβει, εφόσον παρίσταται ανάγκη κατάλληλα μέτρα, για να επιτευχθεί ο στόχος ο οποίος συνίσταται στη μη αύξηση της παραγωγικής ικανότητας της Πορτογαλίας. Είναι σαφές, ότι η Επιτροπή διατηρεί επιφυλάξεις όσον αφορά τη συνέχεια που πρέπει να δοθεί στο πρόγραμμα, αν χρειαστεί βάσει των αποτελεσμάτων της έρευνας, να συναχθεί το

συμπέρασμα ότι η συνολική παραγωγική ικανότητα του τομέα στην Πορτογαλία έχει αυξηθεί από την θέση σε εφαρμογή του προγράμματος.

Λόγω της καθυστέρησης που σημειώθηκε στην έναρξη της εκτέλεσης του προγράμματος, στις αρχές του 1997 προκηρύχθηκε διεθνώς πρόσκληση υποβολής προσφορών, προκειμένου να επιλεγεί ο φορέας, στον οποίο θα ανατεθεί η εκπόνηση της σχετικής μελέτης. Η ομάδα που θα επιλεγεί θα πρέπει να υποβάλει, πριν από την 31η Μαΐου 1998, μία πρώτη έκθεση που θα ορίζει τις εγκατεστημένες ικανότητες, οι οποίες υφίσταντο στην Πορτογαλία το 1994, 1995, 1996 και 1997.

Συμφωνήθηκε επίσης ότι μέχρι τη στιγμή που η μελέτη θα είναι σε θέση να παράσχει κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με την εξέλιξη των ικανοτήτων στην Πορτογαλία, οι πορτογαλικές αρχές θα απευθύνουν στην Επιτροπή λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με όλα τα σχέδια, ποσού επένδυσης άνω των 5 εκατ. ECU [βλ. σημείο 5 δ)], δεδομένου ότι τα εν λόγω μεγάλα σχέδια είναι αυτά που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ενδεχόμενες αυξήσεις της παραγωγικής ικανότητας.

7. Τήρηση άλλων κοινοτικών πολιτικών

Η Επιτροπή διαβίβασε στους δημόσιους φορείς όλες τις χρήσιμες πληροφορίες όσον αφορά τη διαχείριση του προγράμματος προκειμένου, κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης του, να τηρούνται όλες οι κοινοτικές διατάξεις, κυρίως όσον αφορά την πολιτική του περιβάλλοντος και του ανταγωνισμού.

Εν γένει, όσον αφορά το περιβάλλον, έχει απαιτηθεί οι ενέργειες και τα σχέδια, που συγχρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα, να λαμβάνουν υπόψη τις αρχές και τους στόχους που συνδέονται με την αειφόρο ανάπτυξη. Οι εν λόγω ενέργειες και τα σχέδια πρέπει επίσης να τηρούν κάθε ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία στον τομέα του περιβάλλοντος, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που περιέχονται στην εν λόγω ρύθμιση.

Σε όλα τα σχέδια, μη λαμβανομένου υπόψη του μεγέθους τους, θα πρέπει να συμπεριληφθεί η περιβαλλοντική συνιστώσα, κυρίως λόγω της συμμετοχής στην εθνική επιτροπή επιλογής των σχεδίων ενός εκπροσώπου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων, για να ληφθούν υπόψη τα σχέδια που περιέχουν περιβαλλοντική συνιστώσα. Οι εκπρόσωποι του υπουργείου αυτού διατυπώνουν γνώμες, οι οποίες εξαρτούν τα σχέδια από καθορισμένους όρους οι οποίοι έχουν σχέση με το περιβάλλον. Η επιτροπή επιλογής υποχρεώνει τους υπεύθυνους των σχεδίων να υπόκεινται σ' αυτούς τους όρους.

Οι αιτήσεις συνδρομής που αφορούν τα μεγάλα σχέδια [βλ. σημείο 5 δ)] συνοδεύονται επίσης από ερωτηματολόγιο σχετικά με την εκτίμηση της επίπτωσης επί του περιβάλλοντος των σχετικών σχεδίων. Το ερωτηματολόγιο αυτό επισυνάπτεται επίσης στις πληροφορίες που διαβιβάζονται στην Επιτροπή, εφόσον πρόκειται για μεγάλα σχέδια, τα οποία υποβάλλονται με σκοπό την παροχή επιχορήγησης του προϋπολογισμού στο πλαίσιο του προγράμματος.

Από άποψη πολιτικής του ανταγωνισμού, και προκειμένου να αποφεύγονται στρεβλώσεις του ανταγωνισμού υπέρ του τομέα της βιομηχανίας κλωστοϋφαντουργικών

προϊόντων-ειδών ένδυσης, το πρόγραμμα επιβάλλει ως όρο για την χορήγηση μιας κοινοτικής ενίσχυσης, ότι οι επενδύσεις σε κεφαλαιουχικά αγαθά δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν με μη επιστρεπτέες επιχορηγήσεις. Ο εν λόγω τύπος επένδυσης χρηματοδοτείται επί του παρόντος με επιστρεπτέες επιχορηγήσεις. Από τη στιγμή που το υπο-πρόγραμμα Β θα τύχει ρύθμισης, οι επενδύσεις σε κεφαλαιουχικό εξοπλισμό θα μπορούν επίσης να προωθηθούν με την πρόσβαση των επιχειρήσεων σε ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων και σε επιδοτούμενα δάνεια.

Αφετέρου, και πάντα από άποψη πολιτικής του ανταγωνισμού, πρέπει να επισημανθεί ότι οι ενισχύσεις που πρόκειται να παρασχεθούν από το πρόγραμμα εντάσσονται στο πλαίσιο καθεστώτων οριζοντίων ενισχύσεων που υφίσταντο στην Πορτογαλία, κατά τη στιγμή της έγκρισής τους, κυρίως αυτών που προβλέπονται από το PEDIP II (πρόγραμμα του κοινοτικού πλαισίου στήριξης στην Πορτογαλία -περίοδος 1994/99 - με στόχο τη στήριξη του εκσυγχρονισμού της πορτογαλικής βιομηχανίας). Τα εν λόγω γενικά καθεστώτα ενισχύσεων προς την πορτογαλική βιομηχανία είχαν εγκριθεί από την Επιτροπή, το 1993 και 1994 (στοιχεία αναφοράς : ενισχύσεις αριθ. 542/93 και 1/94).

8. Προβλέψεις εξέλιξης και συμπεράσματα

Τώρα που έχουν επιλυθεί τα προβλήματα σχετικά με τη φάση εκκίνησης του προγράμματος, η Επιτροπή θεωρεί ότι αυτό έχει αναπτύξει πλέον μία κανονική ταχύτητα πλεύσεως.

Η συνεχής συρροή υποψηφιοτήτων, που έχουν σχέση με σημαντικά ποσά επένδυσης, αποτελεί εγγύηση ότι όλα τα ποσά που προορίζονται για το πρόγραμμα θα μπορούν να δαπανηθούν εντός των προβλεπομένων προθεσμιών (κατά συνέπεια, όλα τα σχέδια θα πρέπει να εγκριθούν πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1999, ενώ οι αντίστοιχες πληρωμές θα πρέπει να έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2001 το αργότερο).

Η Επιτροπή θεωρεί ότι μετά τη φάση εκκίνησης του προγράμματος και αφού έχει διαπιστωθεί μία σημαντική προσχώρηση εκ μέρους των διαφόρων οικονομικών παραγόντων, θα πρέπει τώρα να αρχίσει μία φάση ποιοτικής εμβάθυνσης, κυρίως με την αξιολόγηση των πραγματικών επιπτώσεων του προγράμματος. Θα πρέπει τώρα να δοθεί προσοχή σε δύο θέματα, όσον αφορά την αξιολόγηση του προγράμματος : αυτό θα πρέπει να εξασφαλίζει τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων του τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης της Πορτογαλίας που θα έχουν αποδείξει ότι είναι βιώσιμες, μέσω του γενικού τους εκσυγχρονισμού, ενώ, λόγω του υπερβολικού βάρους του τομέα στην εθνική οικονομία, θα πρέπει να εξασφαλιστεί ότι δεν θα επέλθει καμία αύξηση των εγκατεστημένων ικανοτήτων παραγωγή. Βέβαια, οι επιχειρήσεις που τυγχάνουν του προγράμματος θα πρέπει να υποβάλουν τα σχέδια επένδυσής τους τηρώντας τους κανόνες ανταγωνισμού που απορρέουν από τη συνθήκη [βλέπε κυρίως τελευταία παράγραφο του σημείου 5 δ)].

Σ' αυτό το πλαίσιο έχει σημασία να είναι διαθέσιμα, βραχυπρόθεσμα, τα πρώτα συμπεράσματα της μελέτης σχετικά με τις εγκατεστημένες ικανότητες, κατά τρόπον ώστε να ληφθούν, σε συνάρτηση με τις ανάγκες κατόπιν συμφωνίας μεταξύ των πορτογαλικών αρχών και της Επιτροπής, τα μέτρα που θα θεωρηθούν αναγκαία βάσει των αποτελεσμάτων αυτών. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι επιφυλάσσεται όσον αφορά τη συνέχεια που πρέπει να δοθεί στο πρόγραμμα, αν χρειαστεί να συναχθεί το συμπέρασμα,

βάσει των αποτελεσμάτων της μελέτης ότι η συνολική παραγωγική ικανότητα του τομέα αυξήθηκε από τη θέση σε εφαρμογή του προγράμματος. Εξάλλου, θα βεβαιωθεί ότι τηρούνται οι κανόνες ανταγωνισμού που απορρέουν από τη συνθήκη.

Όσον αφορά την εκτέλεση του προγράμματος, η έλλειψη ισορροπίας που διαπιστώθηκε μεταξύ των διαφόρων μέτρων θα πρέπει επίσης να αποτελέσει, βραχυπρόθεσμα, αντικείμενο προβληματισμού υπό την έννοια μιας ενδεχόμενης τροποποίησης της χρηματοδότησης, η οποία είχε αρχικά προγραμματισθεί υπέρ καθενός από τα μέτρα αυτά. Ενδεχομένως, θα πρέπει επίσης να θεσπιστούν ελεγχόμενα μέτρα, με σκοπό την αύξηση της ζήτησης για τα μέτρα που δεν έχουν απήχηση.

Ως εκ τούτου η Επιτροπή θεωρεί ότι η περιβαλλοντική συνιστώσα των σχεδίων επένδυσης, που συγχρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα θα πρέπει να έχει πρωταρχική σημασία. Κατά τη γνώμη της, θα πρέπει να ενισχυθεί η παρέμβαση του Υπουργείου Περιβάλλοντος στη διαδικασία αξιολόγησης των υποψηφιοτήτων. Εξάλλου, η θέση αυτή έχει επισήμως ανακοινωθεί στις πορτογαλικές αρχές.

Η διαδικασία προσαρμογής και εκσυγχρονισμού του τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης στην Πορτογαλία θα συνεχίσει επίσης να συνοδεύεται από συμπληρωματικές ενέργειες σε περιφέρειες, οι οποίες εξαρτώνται σημαντικά από τον εν λόγω τομέα. Έτσι, η ανάπτυξη εναλλακτικών δραστηριοτήτων που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής, κυρίως στο πλαίσιο των συνοδευτικών μέτρων που πρέπει να εφαρμοστούν στο πλαίσιο άλλων παρεμβάσεων που συγχρηματοδοτούνται από την Ένωση στην Πορτογαλία (κοινοτική πρωτοβουλία RETEX, προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και εξειδίκευσης, τοπικές πρωτοβουλίες για την απασχόληση κλπ). Κατά συνέπεια πρέπει να υπενθυμιστεί ότι η αναγκαία αναδιάρθρωση του τομέα πιθανόν να έχει αρνητικές συνέπειες σε επίπεδο απασχόλησης στις σχετικές περιφέρειες.

Αν και το πρόγραμμα έχει τομεακό στόχο, παρατηρούμε ότι αυτό έχει αναμφισβήτητα θετικές επιπτώσεις σε επίπεδο οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Κατά συνέπεια ο προσανατολισμός της κοινοτικής χρηματοδότησης προς ορισμένες λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες της Ένωσης (κυρίως τις περιφέρειες του βορείου και κεντρικού τμήματος της Πορτογαλίας), θα επιτρέψει την υλοποίηση ενεργειών περιφερειακής ανάπτυξης, σε όρους ανταγωνιστικότητας (στην προώθηση του εκσυγχρονισμού και της αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων), και βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης του πληθυσμού (μεταξύ άλλων με τη βελτίωση των όρων περιβάλλοντος και των συνθηκών εργασίας).

Η Επιτροπή συμπεραίνει ότι ο ενδιάμεσος απολογισμός σχετικά με τα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί στην εκτέλεση του ειδικού προγράμματος εκσυγχρονισμού της βιομηχανίας κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων-ειδών ένδυσης στην Πορτογαλία καταδεικνύει θετικά και πολλά υποσχόμενα αποτελέσματα. Ωστόσο, οι συγκυριακές και διαρθρωτικές ιδιομορφίες του εν λόγω τομέα, στην Πορτογαλία όπως και σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, απαιτούν προσεκτική παρακολούθηση εκ μέρους της Επιτροπής όσον αφορά την εν λόγω υλοποίηση. Σ' αυτό το πλαίσιο τα άλλα όργανα της Ένωσης θα εξακολουθήσουν να ενημερώνονται εκτενώς και δεόντως σχετικά με τη συνολική εξέλιξη του προγράμματος.

ISSN 0254-1483

COM(98) 91 τελικό

ΕΓΓΡΑΦΑ

GR

13 10 01 04

Αριθ. καταλόγου : CB-CO-98-096-GR-C

ISBN 92-78-31206-1

Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

L-2985 Λουξεμβούργο